MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI NEŞRİYAT MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

Cilt: 13 — 16 EKİM 1950 — Sayı: 612

GENELGELER:

TALİM VE TERBİYE DAİRESİ
Sayı : 2/1635-11

9/X/1950
ÖZET:
1950 GENEL nüfus sayımı h.

2926

Ekim ayının yirmi ikinci pazar günü memleketimizde beşinci genel nüfus sayımı yapılacaktır.

Büyük masraf ve fedakârlıklara katlanılarak girişilen bu işin hükûmet ve millete sağlıyacağı faydalı sonuçların önemi hepimizce malûmdur.

Bu sayımla nüfusumuzun ne kadar arttığı, yurttaşların tahsil ve meslek durumlariyle memleketimizdeki ev halkı sayısı anlaşılmış olacaktır.

Bu sonuçların yanlışsız olarak elde edilebilmesi için halka işin önemini anlatmak, sayımın amacı etrafında gerekli açıklamaları yapmak vazifesi bilhassa Millî Eğitim mensuplarına düşmektedir.

Bu maksatla nüfus sayımı işini, bundan önceki sayımlarda olduğu gibi bir öğretim ve eğitim işi olarak ele almak ve sayım gününden önceki hafta içinde her dereceden okullarda "Nüfus Sayımı" konusunun, diğer derslerle münasebeti de gözönünde bulundurulmak şartiyle bir ünite olarak işlenmesi uygun görülmüştür, yapılacak çalışmaları belirten bir kılavuz bu yazının sonuna eklenmiştir.

Nüfus sayımı işleriyle ilgili yönetmelikler İstatistik Genel Müdürlüğünce yeter sayıda her il ve ilçeye gönderilmiş olduğundan okullar valilik, kaymakamlık ve bucak müdürlüklerine başvurarak bunları tedarik edebileceklerdir.

Okullarda yapılacak çalışmaların bu kılavuza göre düzenlenmesini ve 1950 genel nüfus sayımı yönetmeliği gereğince kendilerine sayım işinde vazife verilecek idareci, öğretmen ve memur arkadaşlarımdan bu konuda istenecek hizmetleri dikkatle yapmalarını rica eder, başarılar dilerim.

K. Y.

Millî Eğitim Bakanı
T. İleri

NÜFUS SAYIMI KONUSU ETRAFINDA OKULLARDA VERİLECEK KONFERANSLAR VE DERSLER HAKKINDA KILAVUZ

1950 ekim ayının 22 inci pazar günü memleketimizde beşinci genel nüfus sayımı yapılacaktır. Bu önemli ve millî işe okullarımızda öğrencilerin dikkatini çekmek, her beş yılda bir tekararlanan nüfus sayımının, dünya milletleri arasında Türkiye'nin insan sayısı bakımından durumunu belirtmekte ve ilerleme yolunda kendimize olan güveni arttırmaktaki mana ve değerini çocuklarımızın gözleri önünde belirtmek esaslı bir öğretim ve eğitim konusudur. Bu itibarla sayım gününden önceki hafta içinde bütün okullarımızda bu konu üzerinde konferanslar verilecek, ilgili derslerin konuları nüfus sayımı ünitesi içinde toplanacaktır.

Türlü öğrenim basamaklarında yapılacak işler şunlardır:

Yüksek Okullarda :

1 — Nüfus sayımının manası ve önemi üzerinde gençliği düşündürecek ve bu konu üzerinde görecekleri işler hakkında kendilerini aydınlatacak konferanslar tertip olunacaktır. Bu konferansların bilhassa şu konular etrafında toplanması faydalı görülmüştür:

a) Nüfus sayımının medeni milletlerin nüfus ve iş kudretlerini ve sosyal bünyelerini tanımadaki önemli rolü,

b) Memleketimizde yapılan nüfus sayımlarının tarihçesi ile sonuçlarının karşılaştırılması; bunlara dayanılarak yapılan müsbet işler,

c) Türk Milletini ileri milletler safında lâyık olduğu seviyeye kısa zamanda çıkarmanın tek vasıtası olan millî eğitim kalkınmasında nüfus sayımı sonuçlarının sağladığı ve sağlıyacağı faydalar.

2 — Kız Erkek bütün öğrenciler, nüfus sayımında alacakları görevi en üstün başarı ile yapmalarının millî bir vazife olduğu hakkında aydınlatılacaklardır.

3 — Nüfus sayımının yapılmasında sayım memurlarına gerekli kolaylıkların gösterilmesi, sayımın doğru ve tam yapılmasının bir millî vazife olduğu hakkında gerek aileleri, gerek çevrelerindeki insanlar arasında doğru inanışların yayılmasını ve bu konu üzerindeki yanlış anlayışları düzeltmeleri için gerekli açıklamalarda bulunmaları hakkında kendilerine telkinler yapılacaktır.

Lise, Öğretmen Okulu, Köy Enstitüleri, Kız Enstitüleri, Erkek Sanat ve Yapı Enstitüleriyle Ticaret Liselerinde, Ortaokullarla orta derecedeki başka meslek okullarında :

1 — Bu okullarda da nüfus sayımı gününden önceki hafta içinde nüfusun ve nüfus sayımının önemi hakkında okul öğrencilerinin seviye ve ilgileri gözönünde bulundurulmak suretiyle, umumi veya sınıfça, yukarıda yüksek okullar için gösterilen konular etrafında konferanslar verilecektir. Bilhassa nüfus sayımının manası, lüzumu, yapılma şekli, sayım memurlarınca sorulacak sorulara verilecek cevaplar tam ve doğru olması hakkında gerek aileleri arasında, gerek çevrelerinde müsbet telkinlerde bulunmalarını sağlıyacak yolda dikkatleri ve ilgileri uyandırılacaktır.

2 — Toplumbilim, Coğrafya ve Yurttaşlık bilgisi derslerinin hafta içindeki konuları nüfus sayımı mihveri etrafında toplanacak ve öğretmenler bu vesile ile Türkiye'de Cumhuriyet devrinde yapılan nüfus sayımları ve neticeleri ile, bu sonuçların millî bünye ve kudretimizi tanımadaki önemli rolleri üzerinde öğrencilere bilgi verecekler, sözlü ve yazılı ödevler yaptıracaklardır.

İstatistik genel Müdürlüğünün genel Nüfus sayımı ile ilgili yayımlarından faydalanılacaktır.

3 — Türkçe derslerinde nüfus sayımından sonraki hafta içinde sayımda görev alan öğrencilerin sözle anlatarak veya nasıl çalıştıkları hakkında yazdıklarını okuyarak arkadaşlarına nüfus sayımı üzerinde bilgi vermeleri yolu ile anlatma ve yazma ödevleri yapmaları da sağlanacaktır.

4 — Matematik derslerinde nüfus sayımı neticeleri ile ilgili problemler tertip olunarak, gerek mahalli gerek memleket ölçüsünde genel nüfus hareketlerini, nüfusun türlü yolda gruplanmasını, yığılmasını gösteren rakamlardan faydalanılacaktır.

Resim, iş ve yazı derslerinin konuları da mahalli veya genel nüfus sayımı sonuçlarına bağlanacak, bunların resim, grafik ve cetveller halinde karşılaştırılmalı olarak öğrencilerin elbirliği ile yapacakları duvar tabloları haline getirilip nüfus sayımı haftası ile ondan sonra gelecek hafta içinde okulun muhtelif yerlerinde teşhir olunmaları sağlanacaktır. Kılavuzun sonundaki seçme yazılardan uygun görülenleri de iş ve yazı derslerinde afişler halinde yazdırılarak yine okul ve sınıf duvarlarına astırılacaktır.

İlkokullarda:

Nüfus sayımının yapılacağı günden önceki hafta içinde ilkokulların ikinci ve üçüncü sınıflarında Hayat Bilgisi, Türkçe ve Aritmetik derslerinde; dördüncü ve beşinci sınıflarında ise Yurttaşlık bilgisi Türkçe, Aritmetik, Coğrafya ve İş derslerinde nüfus sayımı konusu etrafında dersler verilecek, işler yaptırılacaktır.

Bu maksadın sağlanması için ilkokullarda takibedilecek genel çalışma plânı şudur:

A — Nüfusun önemi:

1 — Bir dershanede, bir okulda bulunan öğrenci, öğretmen, eğitmen, başöğretmen ve memur gibi kişilerin türlü işleri, okulun genel amacına varması için bu kişilerin yararlıkları; okulun bağlı olduğu Millî Eğitim idaresinin çalışmalarında insan unsurunun yeri.

2 — Bir aileyi kuran kişilerin ailenin genel mutluluğunda nasıl etmen oldukları.

3 — Bir araba, bir otomobil, bir dükkân, bir mağaza, bir işlik, bir fabrika, bir tarla, bir çiftlik ve daha başka bunlara benzer çalışma alanlarında adam unsurunun yeri.

4 — Bir köyün, bir kasaba veya şehrin genel hayatında insan unsurunun önemli yeri. Bir yerdeki halkın yeme, içme, barınma, giyinme, taşıma gibi ihtiyaçlarını karşılamakta, memleket içinde güvenlik ve adaletin sağlanması ve yabancılara karşı memleketin savunması gibi hükûmet ödevlerinde nüfus unsurunun yeri.

5 — Türk milletinin ileri milletler sırasında yer alması, Türk vatanının her Türke mutlu bir hayat sağlıyan mesut ve zengin bir ülke haline gelmesi yolundaki çalışmalarımızda adam unsurundan ne yolda faydalanmamız gerektiği.

6 — Bir milletin nüfusunun o milletin mutluluğunda ve ilerlemesinde önemli bir etmen olduğunun dünya milletlerinden alınan örneklerle çocuklara tanıtılması.

B — Nüfus sayımının önemi:

1 — Bir memlekette yaşıyan nüfus sayısının doğru olarak bilinmesine neden lüzum vardır?

2 — Her memleketin nüfus sayımına neden önem verdiği?

3 — 22 ekim 1950 pazar günü memleketimizde yapılacak beşinci genel nüfus sayımının önemi.

4 — Genel nüfus sayımında hükûmetin en doğru sonucu almasına yardım etmek her Türk vatandaşının hem vatana, hem kanuna karşı ödevidir.

C — Nüfus sayımının şekli:

1 — Nüfus sayımı ne demektir? Hükûmet bu sayımla ne gibi bilgiler elde etmek istiyor?

2 — Hükûmet bu bilgileri kimden alacaktır?

3 — Nüfus sayımı memuru kimdir? Aldığı bilgileri nereye ve nasıl yazacaktır? (öğretmenler nüfus sayımı kâğıdındaki soruların bir kopyasını tahtaya yazarak öğrencilerin defterlerine aynen geçirtecek ve verilecek doğru ve kısa cevapların neler olacağı hakkında onlara gerekli cevapları belletecektir.

D — Öğrencilerin yapacakları işler:

1 — Öğrenciler, nüfus sayımının ne için yapıldığını, nasıl yapılacağını ailelerine anlatacaklardır.

2 — Sayım günü evden bir yere çıkmıyarak sayım memurlarını bekliyecekler, evlerine gelen sayım memurlarına gerekli kolaylığı gösterecekler, onların fazla konuşmalarla işlerini uzatmıyacaklar, ailenin büyüğü evde değilse sayım memurlarının istediği bilgileri kendilerine verecekler ve bu suretle bu millet ve vatan işine yardım edeceklerdir.

NÜFUS SAYIMI ÜZERİNDE DÜŞÜNDÜRÜCÜ FİKİRLER

Sayım günü dikkatli ve hattâ biraz da titiz olalım. Bunun için de, evimizdeki nüfusun bize sorulan hallerini, önceden kendi kendimize tesbit edelim. Sayım memuru evimize geldiği anda, bütün cevaplarımızı tereddüdsüz kendisine verebilelim.

Bir devletin başlıca ödevi idare ettiği Ulusa hizmet etmek, onun menfaatlerini korumak, eksiklerini düşünmek, dertlerine çare aramaktır. Bir devlet bu vazifelerini yapabilmek için, her şeyden önce, Ulusun ne kadar olduğunu, artıp artmadığını, durumunu bilmek zorundadır.

Sayımı, sadece nüfus bakımından değil de, bir memleketin rakama dayanan modern idaresi bakımından ele alınca, nüfus işinin bugün ileri memlekette her işin başı ve sonu anlamına geldiğini görürüz.

22 ekim gününü sevinçli bir merak ile bekliyoruz. Yalnız vazife hissimize sadık kalalım. Her Türk vatandaşı o gün, sayım bitinceye kadar, devlet hizmetinde bir memuruz ve bir millî sorumluluk altındayız, unutmıyalım.

Sayımlar, hem devlet kararları, hem millî tetkikler için pek kuvvetli bir kaynak olmaktadırlar.

Milletlerin yaşı yoktur. Çok eski bir millet eğer çoğalıyorsa genç, çok yeni bir millet, eğer duruyorsa ihtiyar sayılır. Biz, 22 ekimde, çoğaldığımızı göstereceğiz. Bu, yarınımızı göstermek olacaktır.

Nüfus sayımı, memleketin kuvvet kaynaklarının, varlığının bir bilânçosunu verecektir. Sayım, medeni memleketlerin vakit vakit, ilerleme imkân ve kudretlerini ölçmek için yaptıkları büyük millî ve aynı zamanda yüksek ilmî kıymeti haiz bir ameliyedir.

Nüfus işi kültürlü milletlerin hepsinin kafasında ve yüreğinde önemli bir yer tutmaktadır. Fakat hiçbir memlekette, nüfus meselesi Türkiye'de olduğu kadar önemli değildir.

Bir devletin varlığı sayıya dayanır. Temel sayı da insan sayısıdır.

Sayımda elde etmeği umduğumuz sonuç, Türk milletinin göğsünü kabartacak, onun istikbale güven ve inanını arttıracaktır.

Genel nüfus sayımında muvaffakiyet, bir memleketin medeniyet üstünlüğünü gösterir.

Nüfus artışı milletlere göre değişir. Dünyada artan ve çoğalan milletler, az artan milletler, hiç artmıyan ve hattâ azalan milletler ve cemaatler vardır. Türk milleti soyu bereketli, artan milletlerin en ileri sıralarında yürüyen, doğurucu ve üreyici bir millettir.

Genel sayımın muvaffakiyetle başarılabilmesi iki kaynaktan gelen kuvvetle mümkündür. Bunlardan biri sayanların ve sayma teşkilâtının disiplinli, dikkatli, şuurlu bir şekilde çalışması, ikincisi de sayılanların bu işe ilgili ve doğruyu sever olmalarıdır.

Çok şükür, çoğalmamak bedbahtlığına düşen kısır milletler arasında değiliz. Bundan evvelki sayımlarda bol bol arttığımızı görmüştük. Bu sayımda da bereketli soyumuzun arttığını göreceğiz.

Türkü en yüksek medeniyete ve en kuvvetli refah seviyesine ulaştırmak azmimiz, şüphe edilmez ki, asıl mesnetlerini çoğalmamızda bulacaktır.

Sayım bugünkü hayatın en kuvvetli ve en beliğ ifadesidir. Çünkü sayımın ifadesi olan rakam, başlıbaşına bir varlıktır. Rakam, hayal değil hakikattir.

Modern Türk yurdunda, rakamın en büyük lı başına bir varlıktır. Rakam, hayal değil hakikattir. tinadettiği ve fertlerin vücude getirdiği kuvvetin kıymeti, bu sayımdaki hakiki rakamlara bağlıdır.

Nüfus sayımına niçin ehemmiyet veriyoruz? Sadece kudret ve kuvvetimizin derecesini zaman zaman ölçmek ve her türlü tedbirlerimizi ona göre almak için.

Nüfus sayımı ile, yurt içinde ne gibi işlere yarar ne kadar insan bulunduğunu bilmiş olacağız. Onun için, sorulan suallere doğru ve kesin cevap vererek, nüfus sayımına yapılacak yardım, en büyük bir vatan borcudur.

Her gelen yıl, bizi her geçen yıldan daha kalabalık bulmalıdır. Bütün varlıklardan üstün varlık insan varlığıdır.

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MİLLÎ EĞİTİM BASIMEVİ